

SZEMLE

Czeglé Imre: A sajtó (periodika) zsengei. Röplapok-újságlapok-röpiratok (1503–1730). Sárospatak, 2001. 211 l.

Könyvtárak, gyűjtemények, de gyakran a periodika-kutatásnak is mostoha gyermekei azok az aprónyomatványok, amelyek megelőzték az időszaki sajtó megjelenését. A sajtótörténetek általában a rendszeresen megjelenő újságok előzményeiként szokták emlegetni, de mivel hiányzik náluk az időszakos megjelenés, többnyire nem fordítanak túl sok figyelmet rájuk. A röplapok és röpiratok a nyomtatott újságlapoknál is elhanyagolatbb témái a kutatásnak. Hubay Ilona összeállítása (*Magyar és magyar vonatkozású röplapok, újságlapok és röpiratok az Országos Széchényi Könyvtárban 1480–1718*. Bp. 1948.) és Benda Kálmán könyve (*A török kor német újságirodalma*. Bp. 1942.) óta nem jelent meg a témával kapcsolatos összefoglaló mű.

Czeglé Imre összeállítása egy gyűjteményben, a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtárában található újságlapokat, röplapokat dolgozta fel. A munka érdekességét növeli, hogy ezt az aprónyomatvány-gyűjteményt 1807-ben a könyvtár Kazinczy Ferenctől vásárolta meg. Az íróról tudjuk, hogy nagy figyelmet szentelt – akárcsak nagyatyja – a régi és az egykorú újságoknak. Az is értékes számunkra, hogy a külföldi nyomtatott újságlevelek, amelyeket egyébként egysesek a mai bulvárlapok őseinek tartanak, bőségesen tartalmaznak magyar vonatkozásokat. Ezt főleg a Magyarország területén e korszakban folyó török háborúk eredményezték, hiszen a nyugati köz-

vélemény is érdeklődéssel figyelte e harcok kimenetelét.

A kötetben több olyan nyomtatvány leírása található, amelyeket Hubay Ilona nem ismert, így nyilván ezek az Országos Széchényi Könyvtárból is hiányoznak. Az összeállításban az újságlapokon kívül számos olyan kisnyomatványt és röplapot is találunk, amelyek tartalmuk szerint sem tekinthetők újságleveleknek. A köztük fennálló hasonlatosság azonban, akárcsak Hubaynál, indokolhatták együttes feldolgozásukat, de talán nem ártott volna különválasztani őket.

A nyomtatványok leírásánál Hubay Ilona gyakorlatát követte az összeállító. Az egyes tételeknél hivatkozás történik az OSzK anyagát tartalmazó jegyzékre, ahol ez a hivatkozás hiányzik, ott kétségtelenül többletről van szó, a Hubay-féle bibliográfia anyagához képest. Czeglé Imre munkája ezért is és Kazinczy egykori gyűjteményének alaposabb feltárása miatt is értékes összeállítás.

KÓKAY GYÖRGY

Szirmai, J. A. [János Sándor]: The archeology of medieval bookbinding. Aldershot, 1999. Ashgate. 352, XVI l. 202 ábra.

A könyv szerzője, Szirmai János Sándor 1925-ben született az akkori Csehszlovákiában. Orvostudományi egyetemre járt Budapesten (1942–44) és Pozsonyban (1945–47), majd Amszterdamban (1947–52), ahol orvosként végzett. 1952 óta holland állampolgár. A kutató, tudományos munkát még budapesti orvostanhallgatóként kezd-